

Webinaarisarja Iloa ja varmuutta esiintymiseen

HAASTATTELIJA ESIINTYJÄNÄ

2.12.2021

Jutta Laino-Tabell

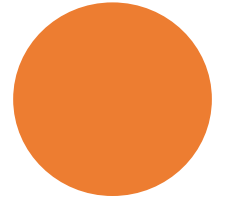
www.ohjaamoon.fi

Seuraa Somessa @ohjaamoon

Jutta Laino-Tabell

- Puheviestijä, draamapedagogi, työnohjaaja, järjestöosaaja
- Kouluttajana yli 20 vuotta, joista 14 vuotta koulutus- ja ohjausalan yrittäjänä **Ohjaamossa**
- **Osaava koulutukset:** opintopisteytettyjä useamman päivän kokonaisuuksia. Turun kesäyliopistossa vuonna 2022 Osaava kouluttaja –verkkototeutus 8 op, Tampereen kesäyliopistossa Osaava esiintyjä 8 op sekä Osaava kouluttaja 12 op, Lahdessa ja Kuopiossa Osaava draamaohjaaja 10 op.
- Draamakasvatuksen vastuupettaja Jyväskylän avoimen yliopiston perusopinnoissa
- Kirjastojen kanssa yhteistyötä vuodesta 2007
- Harrastukset: Tarinateatteri, ulkoilu ja uinti
- Vapaaehtoistyö: Doulana toimiminen ja vaativa vauvatyö Ensi- ja turvakodilla
- Erityistaito: neliapiloiden löytäminen
- www.ohjaamoon.fi
- Seuraa somessa: @ohjaamoon
- Esityksen kuvat: oma kotialbumi & Unsplash

HAASTATTELU

- Keskustelu vs. haastattelu
 - Usein ennalta suunniteltu
 - Haastattelussa on usein tarkempi rakenne
 - Osapuolten roolit ovat erilaiset: Toinen kysyy ja toinen vastaa
- Haastattelutilanteessa on kolme osapuolta
 - Haastattelija
 - Haastateltava
 - **Vastaanottaja = Yleisö (katsoja, kuuntelija, lukija)**
- Taidot:
 - Taito kysyä kysymyksiä
 - Taito kuunnella
 - Taito reagoida
 - Taito osallistua keskusteluun

- Kuunteleminen
- Odottaminen
- Sanoman rakentamisen taito
- Liitytään toisten puheeseen
- Luodaan yhteistä kieltä
- Ollaan rehellisesti oma itsensä
- Puhutaan omalla suulla
- Kunnioittaminen

DIALOGIA EDISTÄVIÄ TOIMINTATAPOJA

JÄNNITTÄMINEN

- Kehityso pillinen selitys = uhkaavassa tilanteessa elimistö valmistautuu suoritukseen tuottamalla lisää adrenaliinia
- Tunteisiin liittyvä selitys
- Orientaatio: suoritus vai vuorovaikutusta
- Primaarijännitys = Uusien ihmisten kohtaamiseen liittyvää sosiaalista epävarmuutta ja jäykkyyttä.
 - Voidaan tulkita kiinnostamattomuudeksi tai pinnalliseksi kohteliaisuudeksi
 - Esittelyt ja "small talk" purkaa primaarijännitystä

JÄNNITTÄMINEN

- Haastattelutilanteessa voi jännittää sekä haastateltava että haastattelija.
- Miten voit lieventää haastateltavan jännitystä?
 - Haastattelun tavoite selväksi molemmille “mihin pyritään?”
 - Keskusteltavien aiheiden mahdollinen rajaus
 - Haastattelutilanteen rakenne selväksi
 - Kysymysrunko / teemat etukäteen tiedoksi
 - Keskity rennon ilmapiirin luomiseen

“Kun näet että haastateltavan silmät syttyy, tartu siihen!”

VALMISTAUDU

- Valmistautuminen on tilanteen myönteistä ennakointia, oman osuuden suunnittelua
1. Taustatietojen hankinta aiheesta ja haastateltavasta
 2. Ajankäytön suunnittelu
 3. Kysymysten ja haastattelun rakenteen suunnittelu, joka sisältää mm. pääkysymysten pohdintaa ennakkoon. Kysymykset eivät saa olla liian pitkiä tai monimutkaisia.
 - Voit miettiä haluatko esim. aloittaa helpoilla kysymyksillä ja edetä syvemmälle laajempiin vai aloitatko esim. jollakin yllättävällä kysymyksellä
 4. Mieti kuinka esim. saat luotua hyvän ja rennon ilmapiirin (haastateltavaan, yleisöön)
 5. Kuuntelijan roolin ottaminen. On valmistauduttava havaitsemaan myös nonverbaalista viestintää.
- Muista, että suunnitelmista voi joutua joustamaan. Haastattelutilanteissa voi tapahtua yllättäviä käänteitä.

KUUNTELEMINEN

- Tärkeä taito: noin puolet vuorovaikutustilanteista on kuuntelemista
 - Kuunteleminen tai kuuntelematta jättäminen on aina valinta
 - Kuuntelijalla on keskustelussa ihan yhtä suuri vastuu vuorovaikutuksen onnistumisesta kuin puhujalla
 - Kuunteleminen on sitä, että suostut antamaan huomion puhujalle
- Kuuntelemme myös muilla aisteilla, sanaton viestintä ja erityisesti kehonkieli kertoo meille myös paljon
- Tehoton kuunteleminen tulee kalliiksi
 - teemme päätöksiä puutteellisilla tiedoilla, teemme virheitä, teemme päällekkäistä työtä tai jokin työvaihe jää kokonaan tekemättä.
 - Kun emme kuuntele toisiamme, asioiden kehittäminen estyy ja jäämme junnaamaan paikallemme

KUULLUKSITULEMINEN

- Kuuntelemisen ja kuulluksi tulemisen kokemuksilla on suuri vaikutus arvostukseen. Tämä vaikutus tulee usein esiin käänteisesti silloin, kun koemme, että emme ole tulleet kuulluiksi.
 - Tällaisissa tilanteissa koemme kuluttavia tunteita, jotka muistamme pitkään. Niillä on pitkällisiä vaikutuksia myös tuleviin vuorovaikutustilanteisiin. Pahimmillaan meistä tulee kyynisiä ja alamme välttää vuorovaikutustilanteita, koska ajattelemme, ettei meitä kuitenkaan kuunnella.
- Osoita selvästi puhujalle, että kuuntelet. Lopeta muu samanaikainen tekeminen. Katso kohti puhujaa. Rohkaise häntä puhumaan. Ole hänelle kokonaan läsnä ja näytä se hänelle.

KUUNTELEMISEN TASOT

(MILLAISISSA TILANTEISSA JA KENEN KANSSA HUOMAAT TOIMIVASI NÄIN?)

1. Kuuntelemattomuus: Olen kuuntelevinani
2. Itsekäs kuunteleminen: Keskityn omiin kokemuksiini samasta asiasta
3. Samaa mieltä –eri mieltä kuunteleminen: otan vastaan asiat, joista olen samaa mieltä, jätän huomiotta ne, joista olen eri mieltä
4. Soveltava kuunteleminen: Arvioin kuulemaani suhteessa mitä tiedän, osaan ja ajattelen.
5. Osallistuva kuunteleminen: Pyrin ymmärtämään ja soveltamaan suhteessa aikaisempaan tietoon ja omaan maailmaani. Olen valmis ottamaan vastaan myös uutta informaatiota.
6. Ymmärtävä kuunteleminen: Haluan ymmärtää puhujan sanomaan tämän omasta maailmasta käsin.

MIETI HETKI

- Millaisissa tilanteissa ollaan usein kuuntelevinaan, vaikka oikeasti ei kuunnella? Mitä tästä seuraa?
 - Minkälaisissa asioissa olette itsekkään kuuntelun tasolla?
 - Huomaatko samaa mieltä- eri mieltä -kuuntelemista? Millaisissa tilanteissa ja kenen kesken? Mitä tästä seuraa?
 - Missä tilanteissa keskusteluun osallistuneiden erilainen "maailma" aiheuttaa selvästi hankalia tilanteita?
 - Mitä haasteita koet kuuntelemisessa haastattelutilanteissa?
- Päätä missä tilanteissa haluaisit nostaa omaa kuuntelemisen tasoasi. Mieti konkreettisia asioita, joita voit tehdä kehittyäksesi?
Harjoittele kuuntelemista!

KUUNTELEMISEN HAASTEITA HAASTATTELUSSA

- Kuuntelijana emme pysty keskittymään kuuntelemiseen vaan mietimme muuta (**karkaaminen**)
- Kuuntelemisen sijaan mietimme mitä itse sanomme / kysymme, kun tulee meidän vuoro (**ennakointi**)
- Haastateltava tuntuu puhuvan ympäröivästä asiasta vierestä eikä vastaa kysymyksiisi
- Puhuja on rytmiltään hidas, joten tulee kiusaus jatkaa hänen lauseet loppuun (**hyökkääminen**) tai vieta asiaa itse loppuun, koska sinulla on kova tarve päästä jatkamaan tai lisäämään puhujan kertomaan oma esimerkkisi, tarinasi tai ajatuksesi
- Puhuja saattaa käyttää pitkän, asiapitoisen puheenvuoron, koska haluaa ainoastaan tulla itse kuulluksi, eikä niinkään olla vuorovaikutuksessa haastattelijan tai yleisön kanssa

AKTIIVISEN KUUNTELUN TEKNIIKOITA

- Asenne: asennoidun kuuntelemaan toista ihmistä siten, että toinen kokee tulevansa kuulluksi
- Mieti, mikä motivoi sinua tähän vuorovaikutukseen juuri nyt?
- Tiedosta ennakkokäsityksesi ja pyri unohtamaan ne, jotta ymmärrät asian niin kuin puhuja sen tarkoitti
- Erotta faktat ja havaitut tosiasiat puhujan mielipiteistä ja tulkinnoista
- Osoita kuuntelemista minimipalautteella
 - Katse, asennot
 - Nyökyttely
 - Äänteet ja tukisanat

AKTIIVISEN KUUNTELUN TEKNIIKOITA

- Kuullun toistaminen
 - Sä XX sanoit äsken / Mun korvaan kuulosti, että / Kuulin sun sanovan
- Kysymykset
- Tunteiden ilmaiseminen ja nimeäminen
 - Kuulostaa, että olet kiukkuinen/pettynyt/tyytyväinen/surullinen/onnellinen...
 - Vaikutat tosi vihaiselta / iloiselta / tyytyväiseltä, onko näin?
- Varmentaminen
 - Ymmärsinkö oikein, että
- Kyseenalaistaminen
 - Oletko nyt ihan varma, että
- Yhteenveto
 - Olet nyt kertonut että / Eli käytännössä / Voisi siis sanoa, että / Sanoit myös / Yhteenvetona
- Pidättäytyminen omien mielipiteiden ja asenteiden kertomisesta välittömästi
 - Toisaalta kirjailijahaastattelussa oman lukukokemuksen jakaminen alussa voi luoda rennompaa ilmapiiriä.

KYSYMYKSET

Keino:

- osoittaa kuuntelemista
- johdatella keskustelua eteenpäin
- tukea ymmärtämistä
- kannustaa kertomaan
- rohkaista hiljaisia

KÄYTÄ KYSYMYKSIÄ

Suljetut kysymykset (saamme faktatietoa, odotetaan haastateltavan vastaavan selkeästi haastattelijan määrittelemään asiaan)

- **Suljettu** kysymys
 - Kuinka monta kuukautta siihen meni?
- **Suljettu, ohjaava** kysymys
 - Olisitko siis valmis kirjoittamaan tästä lisää?
- **Suljettu, tarkentava** kysymys
 - Mikä nimenomaan sai sinut innostumaan?
 - Mitä tarkoittit sillä?

- **Avoim** kysymys (laajentaa ja syventää asiaa, odotetaan vastavan valitsemallaan tavalla)
 - Mitä siitä tulee sinulle mieleen?
 - Mitä ajattelet tästä tilanteesta?
 - Mitä tärkeää tähän vielä liittyy?
 - Onko vielä jotain mitä haluaisit sanoa?

KÄYTÄ (LISÄ)KYSYMYKSIÄ

- **Jaetun ymmärryksen varmentaminen**

- Ymmärsinkö oikein, että..... ?
- Onko tämä nyt sovittu, että jatkossa.....?

- **Oman tulkinnan varmistaminen**

- Eli olit hyvin epävarma ratkaisun suhteen?
- Eli tarkoituksesi ei alun perin ollut...?

- **Kysymys katalyyttiina**

- Oletko itse ajatellut koskaan hakeutuvasi....?
- Voisitko nähdä itsesi samassa tilanteessa ?

- **Kysymys haastaa ja kyseenalaistaa**

- Voitko omasta mielestäsi toimia näin?

- **Kysymys provosoi ja yllyttää perustelemiseen**

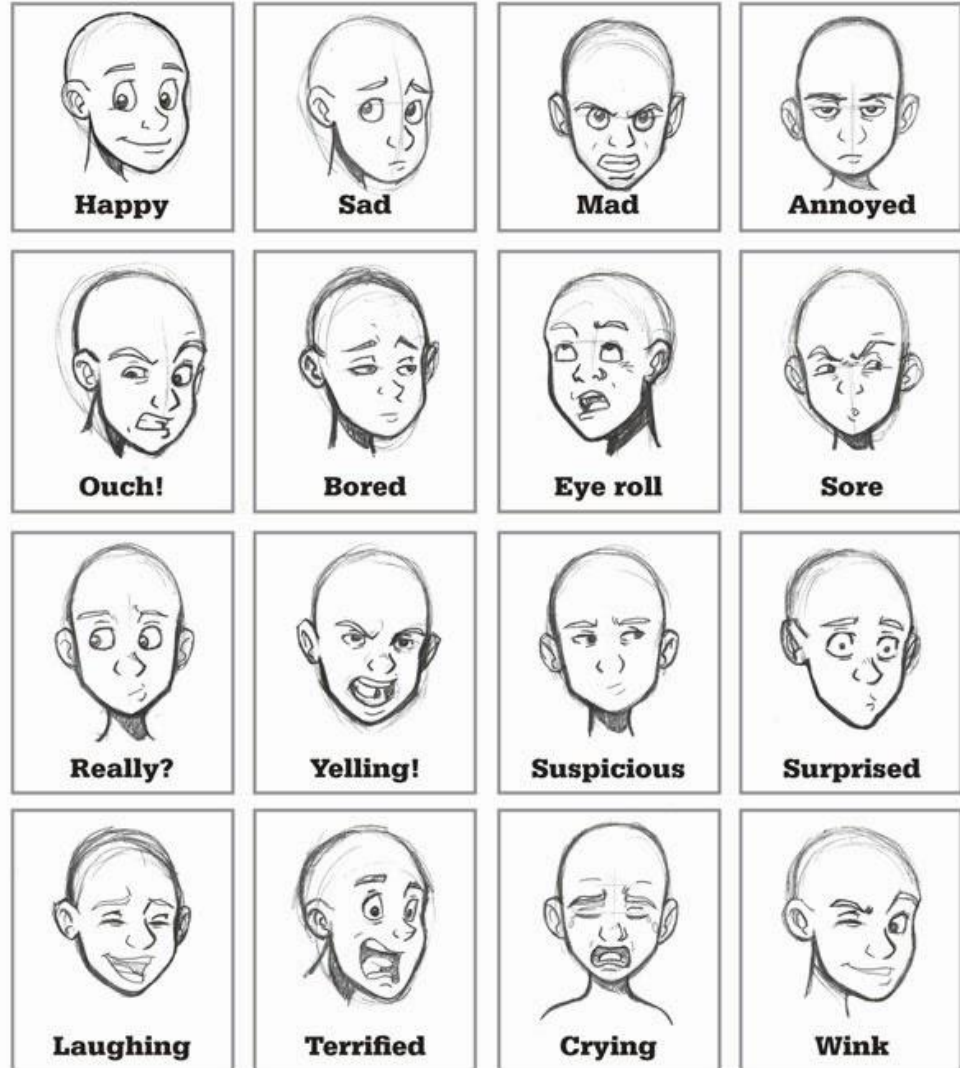
- Uskotko todella, ettei ilmastonmuutos ole totta?

- Älä oleta vastausta vaan kuuntele vastaukset aktiivisesti!

SANATON VIESTINTÄ

- Kehonkieli
 - (asennot, eleet, ilmeet ja katse)
- Ääni ja puhetapa
- Tilan käyttö ja reviirit
- Aika
- Pukeutuminen ja ulkonäkö
- Kosketus

MIETI HETKI, MINKÄLAINEN MERKITYS
SANATTOMALLA VIESTINNÄLLÄ JA SEN
ERI OSA-ALUEILLA ON
HAASTATTELUTILANTEESSA?

KIITOS!

OHJAAMO

Jutta Laino-Tabell

p. 0400 749217

www.ohjaamoon.fi

ohjaamo@ohjaamoon.fi

Somessa [@ohjaamoon](#)

OHJAAMO on koulutusalan yritys, joka toteuttaa laaja-alaisesti täydennyskoulutusta; viestintä- ja vuorovaikutustaidot, esiintyminen, draamakasvatus, osallistavat menetelmät, asiakaspalvelu, työyhteisön kehittäminen, kouluttajakoulutus jne. Ohjaamosta saat myös työnohjauspalveluita ja työyhteisön kehittämisen prosessit.

Muista myös opintopisteytetyt Osaava –koulutukset.

Turun kesäyliopistossa keväällä 22 Osaava kouluttaja 8op verkkototeutus